

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 28.06.2019
Kabul Tarihi / Date Accepted : 25.02.2020
Yayın Tarihi / Date Published : 06.03.2020

<https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2020.20.52925-583804>

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN 'ETKİLİ ÖĞRETİM VE ETKİLİ ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARINA' İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Osman ASLAN¹, Durmuş KILIÇ²

ÖZ

Başarılı bir eğitimin en önemli anahtarı öğretmendir. Eğitimin kalitesinde, öğretmenin etkinliği belirleyici rol oynamaktadır. Geleneksel eğitim anlayışının kaybolmaya yüz tuttuğu günümüz dünyasında hem öğrencinin hem de öğretmenin eğitim sürecindeki rolü artık değişmektedir. Değişen rollerle birlikte öğretmene düşen en önemli görev ise etkili bir öğrenme ortamı sunmak için gerekli olan davranışlar ortaya koymaktır. Etkili öğretmen davranışlarının incelendiği bu çalışmanın temel amacı 'ortaokul öğrencilerin etkili öğrenme ve etkili öğretmen davranışlarına ilişkin görüşlerini' araştırmaktır. Nicel araştırma yöntemi kullanılarak tasarlanan bu araştırma, tarama deseni olarak yapılandırılmış ve kesitli araştırma türü kullanılmıştır. Çalışmada veriler, Tokat merkezde eğitime devam eden 611 ortaokul öğrencisinden, 'Etkili Öğrenme ve Etkili Öğretmen Davranışları' başlıklı üçlü likert tipi ölçek kullanılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı ile frekans, yüzdelik dilim ve puan ile ifade edilmiş ve yorumlanabilir hale getirilmiştir. Bunun yanında Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis Testi ile analiz edilerek, cinsiyet ve sınıf seviyelerine göre farklılıklarına bakılmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğrencilere göre öğretmenler genel olarak etkili öğretimi destekleyecek nitelikte dersi sunmakta ve etkili öğretmen davranışları ortaya koymaktadırlar. Ayrıca kız öğrenciler, erkek öğrencilere nazaran, öğretmenlerin ders işleme stratejilerini daha etkili bulmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Öğretim, yöntem, etkili öğretim, etkili öğretmen.

THE OPINIONS OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS ON 'EFFECTIVE TEACHING AND EFFECTIVE TEACHER BEHAVIOR'

ABSTRACT

The most important key to a successful education is the teacher. In the quality of education, teacher effectiveness plays a decisive role. In today's world where the traditional education approach is getting lost, the role of both the student and the teacher in the education process is changing. The most important task of the teacher together with the changing roles is to create the necessary behaviors to provide an effective learning environment. The main purpose of this study, which examines effective teacher behaviors, is to investigate the opinions of secondary school students about effective learning and effective teacher behaviors. This research, which was designed using quantitative research method, was designed as a screening design and a cross-sectional research type was used. The data were obtained from 611 secondary school students who continue their education at Tokat city center by using a triple likert type scale named as Effective Learning and Effective Teacher Behaviors. The data obtained were analyzed with SPSS program in terms of frequency, percentage and score and interpreted. In addition, Mann-Whitney U and Kruskal Wallis Test were used to analyze the differences between gender and grade levels. According to the results of the study, teachers generally offered effective teacher behavior. In addition, female students found teachers' lesson processing strategies more effective than male students.

Keywords: Teaching, method, effective teaching, effective teacher.

¹ MEB, Çetin Birmek İlkokulu, oaslan5858@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0909-7043>

² Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, dkilic@atauni.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1217-1945>

1. GİRİŞ

Başarılı bir eğitimin en önemli anahtarı öğretmendir. Eğitimde kalite göstergesinde, öğretmenin etkinliği belirleyici rol oynamaktadır. Geleneksel eğitim anlayışının kaybolmaya yüz tuttuğu günümüz dünyasında hem öğrencinin hem de öğretmenin eğitim sürecindeki rolü artık değişmektedir. Değişen rollerle birlikte öğretmene düşen en önemli görev ise etkili bir öğrenme ortamı sunmak için gerekli olan davranışlar ortaya koymaktır. Eğitim anlayışının uluslar nazarında daha karmaşık bir yapıya dönüştüğü dünyamızda, etkili öğrenme ortamı ve bu ortamı sağlayacak olan etkili öğretmen davranışlarının neler olduğu, eğitim bilimcilerinin önemli bir araştırma alanı olmuştur. Pillsbury (2005)'ye göre, en iyi ve en etkili öğretmen, öğrencinin öğrenmesini ve gelişmesini en üst düzeye çıkarabilen ve öğrencileri mükemmel bir müfredat olmadan motive edebilenidir. Harrell ve Jackson (2004) ise etkili bir öğrenme de en önemli özelliğin, öğretmenin akademik yetenekleri olduğunu ifade ederken, Kolb (1984) ise öğrenme sürecine ilişkin olarak yapmış olduğu çalışmalar sonucunda, öğrencinin kendi yaşantısı yoluyla elde ettiği bilginin daha anlamlı olduğunu söylemektedir.

Aslında etkili öğretim ve öğretmen davranışlarına ilişkin olarak bir çerçeve çizmek oldukça zordur. Bunun birçok nedeni olabilir, herhangi bir öğretmen davranışı bir öğrenci için etkili ve dikkat çekici olurken başka bir öğrenci için önemsiz karşılanabilir. Öğretmenin sınıf için de ve dışında ki her türlü hal ve hareketi öğrenciyi etkilemekte ve model davranış olarak benimsemesini sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında öğretimin etkili olmasına ve öğretmenlerin etkili davranışlarına yönelik yapılan bütün çalışmaların tamamı bir yönüyle eksik kalabilir. Ancak bu durum yapılan çalışmaları önemsiz değil, tersine daha kıymetli bir hale getirir.

Etkili bir öğrenme ortamı oluşturmak için iyi hazırlanmış müfredatın etkisi tartışılmaz bir gerçekliktir. Ancak Barwani, Al-Ani ve Amzat (2012) yapmış oldukları çalışmada, okul müfredatı ne kadar iyi ve kaliteli olsa da, eğer öğretmen akademik olarak uygun nitelikte değilse kaliteli müfredatı bile etkisiz hale getirebileceği görüşündedirler. Bu durumda eğitimi etkili yapacak olan en önemli unsur etkili öğretmen davranışları olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlerin davranışlarını belirleyen ana unsur olarak ise karşımıza akademik nitelikleri ön plana çıkacaktır.

Palumbo ve Sanacore (2007), sınıf yönetiminin etkili öğretimi ortaya çıkaracak olan önemli faktörlerden biri olduğunu belirtmektedir. Akademik başarı sağlayabilme anlamında öğrencilerle iyi bir sınıf iklimi ve iletişim ortamı oluşturmak, öğrencilerini iyi tanıyan, onların güçlü ve zayıf yönlerini iyi bilen bir öğretmen ile mümkün olacaktır. Öğretmen öğrencisinin ihtiyaçlarını bilir ve bu ihtiyaçları karşılayabilecek sınıf ortamı oluşturabilirse, öğrencisini psikolojik olarak kazanmış ve derste etkin hale getirmiş olacaktır. Öğrencilerini iyi tanıyan bir öğretmen, sınıfı nasıl kontrol altında tutabileceğini, olaylara ve durumlara karşı öğrencilerin hangi tepkileri verebileceğini, öğrencilerin derse karşı tutumlarını olumlu yapacak olan içsel ve dışsal faktörlerin neler olabileceğini de bilir. İyi planlanmış sınıf yönetiminin tüm bu unsurları öğrencinin derse karşı motivasyonunu yükseltecek ve öğrenmenin kalıcı olmasına katkıda bulunacaktır.

Öğretmenler eğitimi daha etkili hale getirmek istiyorlarsa öğrencileri aktif olarak sürecin içine katmalı ve bunun içinde ilk yapacakları olan şey ise derste anlaşılır olmalarıdır. Etkili öğretmeyi içeren ve öğrencilerin sınıf ortamında öğrenme fırsatlarına katkıda bulunan eğitim-öğretim süreçlerin doğru bir şekilde değerlendirilmesi, sınıf öğretiminin kalitesini ve öğrencinin öğrenmesini geliştirmek için esastır (Downer, Stuhlman, Schweig, Martinez ve Ruzek, 2012). Bu da öğrencinin eğitim-öğretim sürecinin her yönünde aktif olduğu ve öğrenmeyi öğrendiği durumlarda daha işlevsel olacaktır. Bir bilginin kullanılması ve uygulanması noktasında anlaşılır olmak, öğretmen tarafından öğrenciye verilen talimatın pratik ve uygulanabilir olmasını gerektirir (Sternberg ve Grigorenko, 2002). Bilgi kullanılmadığı takdirde unutulmaya yüz tutmasının yanında, gelişen dünyamızda güncellenen, yenilenen, değişen bilgilerin edinilmesini de engeller. Yeni edinilen bilgiye dönük bir uygulama gerçekleştiğinde, bilginin anlaşılır olması desteklenmiş ve kalıcı öğrenme sağlanmış olur. Bilgi uygulamasının önemli bir tamamlayıcısı da öğrencilerin beceri geliştirmeleridir. Bu becerilerde, en iyi şekilde küçük gruplar, çoklu uygulama oturumları ve hızlı geri bildirimler kullanılarak geliştirilebilir (Torrey ve German, 2005).

Sınıf ortamında öğretmen ve arkadaşları ile iyi ilişkiler kurabilmek, öğrencinin okula karşı olumlu algı geliştirmesine katkı sağlayacaktır. Bu olumlu algı, öğrencinin derse katılımını destekleyeceği gibi olumlu kişilik gelişimin de destekleyecektir. Artık sınıf ortamdaki sosyal ve ilişkisel süreçler, ilerleyen zamanlarda ve gençlikte bireyin bilişsel, sosyal sonuçları etkileyen temel unsurlar olarak kabul edilmektedir (Hamre ve Pianta, 2007). Pianta ve Allen (2008) ise öğrencilerin öğretmenlerle olan sosyal ve öğretici etkileşimlerinin düzeyi, bireylerde başarılı bir davranışsal ve duygusal gelişim sağladığını ifade etmektedir.

Öğrencilerin bilgi, beceri ve öğrenme yeteneklerinin çeşitliliği, herhangi bir eğitimcinin aşması zor bir engeldir (Johnson, 2016). Bu engeli aşabilmek için öğretmende olması gereken yetenek, alan hâkimiyetinin yanı sıra farklı öğrenme stillerini uygulamasından geçer. Öğrencilerin öğrenme alanları birbiri ile farklılık gösterebilir. Bu noktada öğretmenin yapması gereken şey, öğretimde çeşitli yöntem ve teknikler kullanmanın yanında, farklı araç ve gereçlerle öğretimsel zenginliği sağlamasıdır. Ayrıca dersin başında, ortasında ve sonunda çocukların

dikkatini çekebilmesi, onlarla doğru ve etkili göz temasını kurabilmesi, öğrencinin fikirlerinin değerli olduğunu hissettirmesi eğitimin etkililiğini artıracak olan öğretmen davranışlarıdır. Öğrencilerin öğrenme stillerini dikkate alarak hazırlanacak olan bir öğretim planlaması, geleneksel uygulamalara nazaran daha başarılı sonuçlar ortaya koyacaktır (Tatar ve Tatar, 2007).

Etkili öğrenme karşılıklı öğretmen-öğrenci iletişimi ile gerçekleşmektedir. Bu noktada öğretmenin, öğrencisini iyi tanmasının bir yolu da sürekli olarak yeniliklere açık, kendini geliştiren ve eğitim özelinde ki bütün gelişmeleri takip etmesine bağlıdır. Öğretmenin bu duruşu rol-model olmanın yanında, nesiller arası farklılıklara bağlı olarak ortaya çıkan öğrenci davranış farklılıklarını anlamasına yardımcı olacaktır. Öğrencisini anlayan, gelişim süreçlerini iyi bilen, sosyal ve psikolojik hayatına etki eden etmenleri bilen öğretmen etkili bir öğretim ortamının temelini atmış olacaktır. Bunun yanında etkili öğretmen davranışları, değerlerin, öğrencilerde davranışa dönüşmesini sağlayacak adımlar atmak, hayat boyu öğrenme felsefesine sahip, bireysel farklılıkları dikkate almaktır (Can, 2004). Şahin (2011), Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları isimli çalışmasında, etkili öğretilerde bulunması gereken davranışları, alan bilgisine sahip, öğrencilerine karşı rol-model olabilme, sınıf hâkimiyeti iyi, öğrencisini çok iyi tanıyabilme, olarak ifade etmektedir.

Eğitim kalitesini artıracak olan, etkili bir öğrenme ortamı yanı sıra etkili öğretmen davranışı sergilemenin ana koşullarından birisi de eğitimi planlamadır. Eğitim planı oluşturma, zamanı etkin kullanmak, öğretmenin ve öğrencinin hedeften haberdar olması, olası problemleri tespit etme ve önemler alma, etkili bir sınıf yönetimi oluşturmada öğretmene yardımcı olan bir çalışmalar bütünüdür. Eğitim planı ayrıca neyi, ne zaman ve nasıl öğreteceği konusunda öğretmene rehberlik etmesi ile birlikte, öğretmenin konu hâkimiyeti sağlamasına fırsat vererek içsel motivasyonunu da artıracaktır. Plan hazırlamak öğretmenlik mesleği için profesyonel bir sorumluluk alanıdır (Bailey ve Nunan, 1996). Günümüz de planlar hazır şablonlar olarak hazırlanmasına karşın Yıldırım ve Öztürk (2002) yapmış oldukları çalışma sonucunda planları öğrencinin yaşam koşulları ve sosyal çevresini de dikkate alarak öğretmenler tarafından oluşturulmasının önemine vurgu yapmışlardır.

Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan basamaklarının en üst seviyesinde kalıcı öğrenme sağlamak için öğrenme ortamlarında birden çok duyuya hitap edebilen araç-gereç kullanmanın önemi oldukça büyüktür. Bunun için de öğretim teknik ve materyalleri çağın eğitim anlayışına uygun olarak kullanılması gerekmektedir. Öğretmenler tarafından öğrencinin ve derslerin özellikleri dikkate alınarak hazırlanacak, teknolojik imkânlarla donatılmış derslikler, öğrencilerin öğrenme düzeylerini artıracak ve ders karşı ilgi ve isteklerini artıracaktır (Güven, 2006). Özellikle günümüz dünyası çocuklarının kişilik özelliklerini de dikkate aldığımızda geleneksel eğitim anlayışının ön gördüğü ders araç-gereçleri ile eğitim yapmaya çalışmak, çocukların içinde bulunmaktan keyif almadığı, sıkıldığı bir sınıf ortamı oluşturacaktır.

Öğretmenler sınıfta tüm öğrencilerin öğrenmelerini sağlayabilmek için konuları küçük parçalara ayırarak ve her bir parçanın birbiri ile ilişkilerini net olarak öğrencilerin anlayabileceği düzeyde organize ettiği sürece eğitimde etkin ve etkili öğrenme ortamı oluşturabilir. Bunun yanında öğrenmeleri kontrol etmek ve öğrencilerden öğrenmeye dair geri bildirim alması da kaliteli eğitime imkân sağlayacaktır. Öğretmen, öğrencilerden alınan geri bildirim sonucu varsa eksik veya yanlış öğrenme, bunu düzeltme veya tamamlama imkânı bulacaktır.

Borich (2017) ise, etkili bir öğretilerde bulunması gereken beş anahtar davranış ve beşte yardımcı davranış belirlemiştir. Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışları anlaşılır olmak, öğretimsel çeşitlilik, öğretmenin göreve uyumlu olması, öğrenme sürecinde yer alma, öğrenci başarı oranları olarak ifade ederken, etkili öğretilerde yardımcı olan bazı davranışları ise öğrencilerin fikir ve desteklerinden faydalanma, dersin içeriğini yapılandırma, soru sorma, araştırma ve öğretmen duygusu ile ilgili yardımcı davranışlardır olarak belirtmiştir.

1.1. Araştırmanın Önemi

Etkili öğretilerde ilişkin olarak ifade edilen bilimsel tanımlamalar, her ne kadar bilim adamının etkilendiği felsefi akımlara göre şekillense ve değişse de, esasında eğitimin etkili olması ve etkili öğretmen davranışlarına ilişkin olarak belirtilen bütün görüşler öğrencinin gördüğü, kabul ettiği, öğrendiği ve yaşantısında uyguladığı kadar anlam bulacak ve amacına ulaşacaktır. Bu açıdan bakıldığında önemli olan şey, etkili öğretmen davranışları ne derece öğrenciler tarafından fark edilmekte ve kabul edilmektedir. Bunu belirleyecek olan en iyi çalışma ise etkili öğrenme ve etkili öğretmen davranışlarına ilişkin olarak öğrencilerin görüşlerini almak olacaktır. Bu çalışmada, öğrenci gözüyle etkili öğretmen davranışlarını ve etkili öğrenmenin değerlendirilmesi açısından önem arz etmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Nicel araştırma yöntemi kullanılarak tasarlanan bu çalışmanın en temel amacı ‘ortaokul öğrencilerin etkili öğrenme ve etkili öğretmen davranışlarına ilişkin görüşlerini’ araştırmaktır. Bu çalışma ile temelde iki soruya cevap aranacaktır. Bunlar;

- 1- Öğrencilerin, etkili öğretim ve etkili öğretmen davranışlarına ilişkin görüşleri nedir?
- 2- Öğrencilerin, etkili öğretim ve etkili öğretmen davranışlarına ilişkin görüşlerinin cinsiyet ve sınıf seviyelerine göre ilişki düzeyi nedir?

2. YÖNTEM

Farklı sınıflarda eğitim gören ortaokul öğrencilerinin ‘Etkili öğrenme ve etkili öğretmen davranışlarına’ ilişkin olarak görüşlerinin incelendiği bu çalışmanın yöntemi; araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizi bölümleri ile araştırmada geçerlik ve güvenilirlik bölümlerinden oluşmaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Nicel araştırmaların pozitivistdeki kökleri, tek bir gerçekliğe veya gerçeğin var olduğu felsefeye dayanır (Sim ve Wright 2000). Temel olarak, bir şey ya vardır ya da yoktur, bu varlık sayısal (nicel) veri toplayarak test edilir (Claydon, 2015). Ortaokul öğrencilerinin ‘Etkili öğrenme ve etkili öğretmen davranışlarına’ ilişkin olarak görüşlerinin incelendiği bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılarak yapılandırılmıştır. Çalışmada nicel araştırma yönteminin alt deseni olan tarama deseni kullanılmıştır. Bu desenin seçilmesinde ki amaç öğrencilerin etkili öğrenme ve etkili öğretmen davranışlarına ilişkin görüşlerini, kısmen büyük örneklem grubu ile almaktır (Büyükoztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Bu desen ile öğrencilerin görüşleri alındıktan sonra, değişkenler arası ilişkiler tarama deseninin kesitsel araştırma modeline uygun olarak betimlenerek açıklanacaktır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Tokat merkezde okula devam eden ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Tokat merkez ortaokullarında eğitime devam eden 5., 6., 7. ve 8.sınıflarda öğrenim gören 611 öğrencilerden oluşmaktadır. Ortaokul öğrencilerinin etkili öğretim ve etkili öğretmen davranışlarına ilişkin görüşlerinin alındığı bu çalışmada da veriler, basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Rasgele örnekleme yöntemi olarak ifade edilen bu örnekleme, tüm evrenin olası bütün birleşiminin, örneklem de yer alma ihtimalinin eşit olma durumudur (Kerlinger and Lee, 1999). Bu eşitliğin sağlanabilmesi için öncelikle Tokat merkezde bulunan ortaokullar arasından basit tesadüfi usul ile 6 okul seçilmiş ve bu okullardan da yine basit tesadüfi örnekleme ile 5., 6., 7.ve 8. sınıf şubeleri seçilerek örneklem grubu oluşturulmuştur. Oluşturulan örneklem gruplarından sözlü onam alınarak, araştırmaya gönüllülük esası ile katılmaları sağlanmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Bireylerin hayatlarına, hal ve tutumlarına, değerlerine ilişkin olarak bir takım soruların sorulduğu ve araştırma temelli ölçme materyalleri veri toplamak için kullanılmaktadır (Thomas, 1998). Ortaokul öğrencilerinin ‘etkili öğrenme ve etkili öğretmen davranışlarına’ ilişkin olarak görüşlerinin incelendiği bu araştırmada da veri toplamak için Kılıç, Sökmen ve Yasul (2016) tarafından geliştirilen ‘Etkili Öğretim ve Etkili Öğretmen Ölçeği’ kullanılmıştır. Ölçek iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde öğrencilerin demografik bilgileri ikinci bölümde ise ‘Etkili Öğretim ve Etkili Öğretmen’ ile ilgili anahtar davranışlara yer verilmiştir. İkinci bölümde, 5 kısımdan oluşan ‘etkili öğretim ve etkili öğretmen anahtar davranışları’ ile 5 kısımdan oluşan ‘etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlardan’ meydana gelmiştir. Üçlü likert tipi derecelendirme ölçeği (katılıyorum, kısmen katılıyorum ve katılmıyorum) ile öğrencilerden soruları cevaplandırmaları istenmiştir.

Ölçek, Tokat merkezde bulunan basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile ortaokul öğrencilerine yönelik olarak ve gönüllülük esasına göre dağıtılmıştır. Ölçeğe ilişkin açıklamalar hem ölçekte yer almasının yanında maddeler yüz yüze görüşme esnasında sözlü olarak ifade edilmiş ve açıklanmıştır. Bütün bu açıklamalar sonucunda farklı okullardan elde toplamda 647 adet ölçek elde edilmiştir. Ancak araştırmada verilen cevaplarda demografik bilgilerin ya da ölçek maddelerinin bazı kısımlarının boş bırakılması sebebi ile 36 veri değerlendirme dışı bırakılmış ve 611 örneklemden elde edilen veriler SPSS programına yüklenerek analiz edilmesi için hazır hale getirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Nitel araştırma yönteminin bir modeli olan tarama deseni ile yapılandırılan ortaokul öğrencilerinin ‘etkili öğrenme ve etkili öğretmen davranışlarına’ ilişkin olarak görüşlerinin yer aldığı bu çalışmada veriler betimleme yaparak yorumlayabilmek amacı ile analiz edildi. Analiz öncesi elde edilen veriler SPSS programına demografik bilgiler ve cevaplar olarak yüklendi. Verilen cevapların puan aralıklarına ilişkin sonuçlar betimlenerek Öğrencilerin, etkili öğretim ve etkili öğretmen davranışlarına ilişkin görüşleri yorumlandı. Ölçek maddelerinin normal dağılım gösterip göstermediğine Kolmogorov-Smirnov testi ile bakılmış ancak normal dağılım

göstermediği bulunmuştur ($p < .05$). Bu sebepten veriler, ölçeğin her bir maddesi için cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğine Mann-Whitney U Testi ile öğrencilerin sınıf seviyelerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ise Kruskal Wallis Testi ile bakılarak istatistiksel olarak incelenmiştir. Kruskal Wallis Testi ile anlamlı farkın bulunduğu durumlarda, bu farkın hangi gruplarda arasında olduğunu tespit etmek için tüm gruplar arasında Mann-Whitney U Testi yapılarak, fark tespit edilmiştir.

Veriler 'etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlar' ve 'etkili öğretime yardımcı olan bazı öğretmen davranışları' olmak üzere iki ayrı bölümde ve her bölüm kendi içerisinde beş alt bölüme ayrılarak SPSS programı ile analiz edilmiştir.

Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlar;

Anlaşılır olmak, öğretimsel çeşitlilik, öğretmenin göreve uyumlu olması, öğrenme sürecinde yer alma, öğrenci başarı oranları olmak üzere 5 alt bölüme ayrılmış ve analiz edilmiştir.

Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlar ise;

Öğrencilerin fikir ve desteklerinden faydalanma, dersin içeriğini yapılandırma, soru sorma, araştırma, öğretmen duygusu ile ilgili yardımcı davranışlar olarak 5 alt bölüme ayrılmış ve analiz edilmiştir.

Öğrencilerin çalışmaya vermiş oldukları cevaplar 'katılıyorum (3), kısmen katılıyorum (2) ve katılmıyorum (1)' olmak üzere üç farklı puanlama derecesi ile derecelendirilmiştir. Derecelendirilen ölçek puanları bir ile üç puan arasında istatistiksel olarak eşit oranlara ayrılmış ve puan aralıkları oluşturulmuştur. Üçlü likert tipi derecelendirme ölçeğinde puanlara karşılık gelecek olan puan aralıkları Tablo 1 de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Derecelendirme Ölçeğinde Puanlara Karşılık Gelen Puan Aralıkları

Seçenekler	Verilen Puanlar	Puan Aralığı
Katılıyorum	3	2.34-3.00
Kısmen Katılıyorum	2	1.67-2.33
Katılmıyorum	1	1.00-1.66

Verilerin analizlerinin daha iyi ifade edilebilmesi için ölçek maddeleri aşağıdaki gibi kısaltılmıştır. Çalışmanın analizinde ifade edilen bu kodlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Çalışmanın Analizinde Ölçek Maddeleri İçin İfade Edilen Kısaltmalar

Bölüm 1. Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlar	Madde Numarası
Öğrencilerini dersin amaçları hakkında bilgilendirir.	EA1
Dersini önceden planlar, anlatacağı konular hakkında öğrencilerini bilgilendirir.	EA2
Öğrencilerine dersin başında sorular sorar, böylece anlatılan konunun öğrencilerin seviyesine uygun olup olmadığını anlar.	EA3
A-Anlaşılır Olmak	
Öğrencileri uygun ipuçları ile bilgilendirir (Tekrar yapar, gerekirse konuyu daha küçük parçalar halinde anlatır)	EA4
Öğrencilerin o an ki kapasitelerini ve seviyelerini bilir.	EA5
Konuyu anlatmak için örnekler, resimler ve çeşitli görsellerden yararlanır.	EA6
Her dersin sonunda konuyu özetler.	EA7
B- Öğretimsel Çeşitlilik	
Dikkat çeker (soyuyla başlamak, görseller kullanmak gibi).	EB1
Gözle temas kurarak, ses tonuyla, mimikleriyle hevesli olduğunu gösterir.	EB2
Dersin sunumu çeşitlendirir.	EB3
Farklı şekillerde ödülleri verir (Ekstra not, sözle övgü, serbest çalışma vb.).	EB4
Öğrencilerin fikirlerinden yararlanır.	EB5
Değişik tarzda sorular sorarak dersi daha açık hale getirir.	EB6
C- Öğretmenin Göreve Uyumlu Olması	
Her dersi öğretim programı ve ünite planına göre düzenler.	EC1
Öğretime ayrılan zamanı iyi planlar, öğretim dışı etkinliklere de kısa zaman ayırır	EC2
Konuyu anlatırken bölünmemesi için kurallar koyar, bu kuralları öğrencilerine de bildirir.	EC3
Kazandırılacak amaçlar için en uygun model, yöntem ve araçları seçer.	EC4
Sınıf etkinlikleriyle ilgili kapsamlı planlar yapar (Küçük ve büyük çapta testler, gözden geçirmeler, dönüt oturumlar vb.).	EC5

Tablo 2.devamı

Bölüm 1. Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlar		Madde Numarası
D- Öğrenme Sürecinde Yer Alma	Araştırma ve ders kitabında ki problem ve alıştırmaları yaptırır.	ED1
	Not verme atmosferi oluşturmadan öğrencilere geri bildirim verir.	ED2
	İhtiyaç duyduğunda bireysel ve grup etkinlikleri kullanır(CD'ler, oyunlar, simülasyonlar, gözden geçirmeler, dönüt oturumlar vb.).	ED3
	Öğrencilerin öğrenme sürecinde etkin bir şekilde yer almalarını sağlamak ve devam ettirmek için anlamlı sözel ödüller verir.	ED4
	Öğrencilerin ödevlerini gözler ve öğrencilerin başarılarında meydana gelen ilerlemeyi inceler.	ED5
E- Öğrenci Başarı Oranları	Ön bilgileri yansıtacak şekilde ünite ve ders içeriğini oluşturur(Konuyla ilgili önEE1 bilgileri dikkate alan ders sırasını oluşturur).	EE1
	Verilen ilk cevaptan sonra düzeltme yapar(Doğru cevabın örneği ve basitçe verilen ilk dönütten sonra doğru cevaba nasıl ulaşılacağını gösterir).	EE2
	Konuyu daha küçük parçalara ayırır.	EE3
	Yeni konuya geçişi kolaylaştırmak için uygun etkinlikler hazırlar.	EE4
	Uygun geri bildirim, tekrar ve test gibi şeylerden yararlanır.	EE5
Bölüm 2. Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlar		Madde Numarası
A-Öğrencilerin Fikir ve Desteklerinden Faydalanma	Dersin anlaşılabilirliğini artırmak için, öğrencilerin doğru cevaplarını sınıfça onaylatır ve sınıf içerisinde tekrar ettirir.	ÖA1
	Öğretimsel çeşitliliği sağlamak için, öğrenci fikirlerini kendi cümleleriyle ya da başka öğrencilerin cümleleriyle yeniden açıklar.	ÖA2
	Başarı oranını artırmak için, bir problemin mantıklı şekilde analiz edilmesinde, bir sonraki adımı atmak ya da çıkarımlar yapmayı öğretmen için öğrenci fikirlerinden yararlanır.	ÖA3
	Öğrenme sürecine katılmak için öğrencilerin fikirlerini alır, fikirleri arasında ilişki kurar.	ÖA4
B-Dersin İçeriğini Yapılandırma	Konu öncesi dersin içeriğini yapılandırır.	ÖB1
	Konu sonrası içeriği yapılandırır.	ÖB2
	Konu içinde önemli noktaları vurgular.	ÖB3
	Sözel notlara ve ön örgütleyicilere yer verir.	ÖB4
	Konular arasındaki benzerlik ve farklılıkları vurgular.	ÖB5
C-Soru Sorma	Konu hakkında sorular sorarak öğrencilerini konuya olan hâkimiyetlerini anlamaya çalışır.	ÖC1
	Dolaylı sorular sorar.	ÖC2
	Üst düzey sorular sorar.	ÖC3
	Açık sorular sorar.	ÖC4
	Ayrıştırmacı sorular sorar.	ÖC5
D- Araştırma	Öğretmen öğrencilerini daha üst düzey düşünmeye teşvik eder.	ÖD1
	Öğrencilerine sorular sorabilir, öğrencilerin verdiği cevaplarla ilgili yeni sorular sorabilir.	ÖD2
E-Öğretmen Duygusu ile İlgili Yardımcı Davranışlar	Öğretmen sunumu içten, canlı samimi ve cesaretlendiricidir.	ÖE1
	Öğretmenin dersteki sunum enerjisi, duyarlılığı, ilgisi üst düzeydedir.	ÖE2
	Öğretmen ses tonu, mimikler, göz temasına başvurur.	ÖE3

2.5. Araştırmada Geçerlilik ve Güvenirlilik

Çalışmada verilen cevaplar bilişsel ve duyuşsal yönü baskın olanları ölçerken, kullanılan ölçme aracının, ölçülmesi beklenen özelliğe ilişkin olarak ölçme boyutları iyi araştırılmalıdır (Özçelik, 1981). Bunun yanında araştırmalarda iç ve dış geçerliliği tehdit eden denek seçiminde yapılan hata, deneklerin olgunlaşmaması, veri toplama aracının amaca hizmet etmemesi, yanlış örnekleme, araştırmacının beklentisi gibi etkenler söz konusudur (Eckhardt ve Ermann, 1977; Karasar, 2014; Spyridakisi, 1992). Ortaokul öğrencilerinin 'etkili öğrenme ve etkili öğretmen davranışlarına' ilişkin olarak görüşlerinin incelendiği bu araştırmada geçerliliği artırmak için sorular ortaokul öğrencilerinin daha iyi algılayabilecek düzeyde sorulmuştur ve öğrencilere çalışma esnasında gerekli açıklamalar yapılmıştır. Bunun yanında veri toplama, araştırma amacına uygun olarak tercih edilmiş ve araştırmanın hiçbir boyutunda, araştırmacının kişisel beklentilerinin yansıtılmaması için tamamen istatistiksel veri analizi uygulanmıştır ve bulgular olduğu gibi aktarılmıştır.

Araştırmalarda güvenilirlik, homojenlik, tutarlılık ve denklik gibi özellikleri içerisinde barındıran bir ölçümün tutarlılığı ile ilgilidir (Heale ve Twycross, 2015). Ölçülecek olan bir testin hangi özelliklerini ne derecede doğru ölçmesidir (Büyüköztürk ve ark., 2014). Bu çalışma da güvenilirliği artırmak için ölçek ilk olarak 15 ortaokul öğrencisine uygulanmış ve öğrencilerin soruları bütünüyle doğru anladığı ve vermiş oldukları cevapların tutarlı olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırma sorularının ortaokul öğrencilerinin seviyesine uygun olup olmadığı iki uzmana sorularak görüşleri alınmış ve ölçeğin öğrencilere uygulanabileceğine karar verilmiştir.

3. BULGULAR

Tokat merkezde eğitime devam eden öğrenciler, okullarında görev yapan öğretmenlerinin etkili öğretim ve etkili öğretmenliklerine ilişkin görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmada ölçek ile elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş ve sonuçları bu bölümde verilmiştir. Öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar 'etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlar' ile 'etkili öğretime yardımcı olan bazı öğretmen davranışları' olmak üzere iki ayrı bölümde değerlendirilmiş ve her bölüm kendi içerisinde beş alt bölüme ayrılarak SPSS programı ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgileri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Demografik Bilgiler		f	%
Cinsiyet	Kız	291	47.6
	Erkek	320	52.4
Toplam		611	100.0
Sınıf	5.Sınıf	134	21.9
	6.Sınıf	142	23.2
	7.Sınıf	204	33.4
	8.Sınıf	131	21.4
Toplam		611	100.0

Tablo 3 incelendiğinde Tokat merkezde ortaokula devam eden toplam 611 öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin % 47.6 (N=291)'sı 'kız', % 52.4 (N=320)'ü ise 'erkek' öğrencilerdir. Çalışmaya katılan öğrencilerin sınıf dağılımlarına bakıldığında, % 21.9 (N=134)'ü 5.sınıfa, % 23.2 (N=142)'si 6.sınıfa, % 33.4 (N=204)'ü 7.sınıfa ve % 21.4 (N=131)'ü ise 8.sınıfa gitmektedir.

3.1. Etkili Öğretim ve Etkili Öğretmen ile İlgili Anahtar Davranışlara İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan ortaokul öğrencileri, öğretmenlerine yönelik olarak 'etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlar' bölümüne vermiş oldukları cevapların frekans ve yüzdeleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Etkili Öğretim ve Etkili Öğretmen ile İlgili Anahtar Davranışlara İlişkin Öğrenci Görüşleri

Ölçek Maddesi	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum		Katılıyorum	
		f	%	f	%
Boyutlar	Maddeler*	f	%	f	%
A-Anlaşılır Olmak	EA 1	26	4.3	134	21.9
	EA 2	32	5.2	142	23.2
	EA 3	106	17.3	182	29.8
	EA 4	52	8.5	158	25.9
	EA 5	46	7.5	186	30.4
	EA 6	54	8.8	200	32.7
	EA 7	109	17.8	190	31.1
B-Öğretimsel Çeşitlilik	EB 1	98	16.0	214	35.0
	EB 2	54	8.8	174	28.5
	EB 3	75	12.3	212	34.7
	EB 4	100	16.4	194	31.8
	EB 5	66	10.8	196	32.1
	EB 6	64	10.5	164	26.8
C-Öğretmenin Göreve Uyumu	EC 1	56	9.2	197	32.2
	EC 2	90	14.7	209	34.2
	EC 3	48	7.9	161	26.4
	EC 4	92	15.1	176	28.8
	EC 5	56	9.2	180	29.5
D-Öğrenme Sürecinde Yer Alma	ED 1	44	7.2	124	20.3
	ED 2	90	14.7	211	34.5
	ED 3	128	20.9	240	39.3
	ED 4	80	13.1	212	34.7
	ED 5	52	8.5	142	23.2

Tablo 4. devamı

Ölçek Maddesi	Katılmıyorum	Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum	
		f	%	f	%	f	%
E-Öğrenci Başarı Oranları	EE 1	60	9.8	157	25.7	394	64.5
	EE 2	58	9.5	148	24.2	405	66.3
	EE 3	94	15.4	218	35.7	299	48.9
	EE 4	80	13.1	176	28.8	355	58.1
	EE 5	46	7.5	126	20.6	439	71.8

*Maddelerin karşılığı olan ölçek kısaltmaları verilerin analizi bölümünde, Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarından birisi olan ‘anlaşılır olmak’ bölümünde öğrencilerin en çok katılmadıkları madde % 17.8 (N=109) ile öğretmenlerinin ‘her dersin sonunda konuyu özetledikleri’ düşüncesi olmuştur. ‘Anlaşılır olmak’ bölümünde en çok katıldıklarını beyan ettikleri madde ise % 73.8 (N=451) ile öğretmenlerinin ‘öğrencilerini dersin amaçları hakkında bilgilendirdikleri’ görüşü hakim olmuştur. ‘Öğretimsel çeşitlilik’ bölümünde öğrencilerin en çok katılmadıkları madde % 16.4 (N=100) ile öğretmenlerinin ‘farklı şekillerde ödüller verdikleri’ düşüncesi olurken en çok katıldıkları maddeler ise % 62.7 (N=383) ile öğretmenlerinin ‘gözle temas kurarak, ses tonuyla, mimikleriyle hevesli olduklarını’ ve ‘değişik tarzda sorular sorarak dersi daha açık hale getirdikleri’ düşüncesi olmuştur. ‘Öğretmenin göreve uyumlu olmasına’ ilişkin olarak öğrencilerin en çok katılmadıkları madde % 15.1 (N=92) ile öğretmenlerinin ‘kazandırılacak amaçlar için en uygun model, yöntem ve araçları seçtiklerini’ belirtilirken, en çok katıldıkları madde % 65.8 (N=402) ile öğretmenlerinin ‘konuyu anlatırken bölünmemesi için kurallar koyar, bu kuralları öğrencilerine de bildirir’ görüşü hakim olmuştur. ‘Öğrenme sürecinde yer alma’ maddesine ilişkin olarak öğrenciler en çok katılmadıkları düşünce % 20.9 (N=128) ile öğretmenlerinin ‘ihtiyaç duyulduğunda bireysel ve grup etkinlikleri kullandıkları’ olurken, en çok katıldıkları düşünce ise % 72.5 (N=443) ile öğretmenlerinin ‘araştırma ve ders kitabında ki problemleri yaptırarak’ düşüncesi olmuştur. ‘Öğrenci başarı oranlarına’ ilişkin olarak öğrencilerin, en çok katılmadıkları görüş % 15.4 (N=94) ile öğretmenlerinin ‘konuyu daha küçük parçalara ayırdıkları’ düşüncesi olurken, en çok katıldıkları görüş ise % 71.8 (N=439) ile öğretmenlerinin ‘uygun geri bildirim, tekrar ve test gibi şeylerden yararlandıkları’ düşüncesidir.

Öğrenciler, öğretmenlerine yönelik olarak ‘etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarından’ olan ‘anlaşılır olmak’ bölümüne ilişkin vermiş oldukları cevapların puan değerleri ve yanıtların cinsiyete göre farkının Mann-Whitney U Testi ile sınıf seviyelerine göre farkının Kruskal Wallis Testi sonucu Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5.

Öğrencilerin ‘Anlaşılır Olma’ Boyutuna Verdikleri Cevapların Cinsiyet ve Sınıf Seviyelerine Göre Farkı

Anlaşılır Olma	Cinsiyet (X)			Sınıf Seviyesi (X)					\bar{X}	s
	Kız	Erkek	p	5	6	7	8	p		
EA 1	2.75	2.65	.046	2.81	2.69	2.65	2.66	.004*	2.68	.55
EA 2	2.68	2.64	.377	2.73	2.63	2.62	2.70	.526	2.66	.57
EA 3	2.42	2.29	.023	2.58	2.35	2.25	2.30	.000*	2.36	.76
EA 4	2.64	2.51	.041	2.58	2.55	2.56	2.60	.917	2.57	.64
EA 5	2.65	2.45	.000	2.64	2.56	2.40	2.65	.001*	2.54	.63
EA 6	2.62	2.38	.000	2.58	2.49	2.44	2.50	.263	2.50	.65
EA 7	2.38	2.29	.097	2.39	2.44	2.22	2.34	.071	2.33	.76

*p<0.005

Tablo 5’te verilen cevaplar, puan karşılıkları bakımından incelenecek olursa, hem kızların (X=2.75) hem de erkeklerin (X=2.65) anlaşılır olma bölümüne ilişkin olarak ‘katılıyorum’ düşüncesi içerisinde en baskın görüşleri öğretmenlerinin ‘öğrencilerini dersin amaçları hakkında bilgilendirir’ maddesi olmuştur. Tablo 5’te görülen puanların sınıflar seviyesinde karşılaştırdığımda 5.sınıf (X=2.81), 6.sınıf (X=2.69) ve 7.sınıf (X=2.65) öğrencilerinin en çok katıldıkları öğretmen davranışı ‘öğrencilerini dersin amaçları hakkında bilgilendirir’ maddesi olurken, 8.sınıflar (X=2.70) ise en çok ‘dersi önceden planlar, anlatacağı konular hakkında öğrencilerini bilgilendirir’ düşüncesine katılmışlardır. Bu bölümün tüm cinsiyetler ve sınıflar düzeyinde öğrencilerin en çok katıldıkları madde öğretmenlerin ‘öğrencilerini dersin amaçları hakkında bilgilendirir (\bar{X} =2.68)’ düşüncesi olurken, en az katıldıkları madde ise öğretmenlerin ‘her dersin sonunda konuyu özetler (\bar{X} =2.33)’ düşüncesi olmuştur.

Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarına ilişkin olarak ‘Anlaşılır olmak’ bölümüne verilen cevapların cinsiyete göre farkına bakıldığında EA1, EA3, EA4, EA5 ve EA6 maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı

fark bulunmuştur ($p<.05$). Fark bu maddelerde 'kız' öğrenciler lehine çıkarken, kızlar bu maddelerde yer alan düşüncelere 'erkek' öğrencilerden daha çok katıldıkları görülmüştür.

Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarına ilişkin olarak 'Anlaşılır olmak' bölümüne verilen cevapların sınıf seviyelerine göre farkına bakıldığında EA1, EA3 ve EA5 maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçlarında EA1 ve EA5 maddelerinde 5.sınıf öğrencilerinin lehine çıkarken, 5.sınıf öğrencileri bu maddelerde yer alan düşüncelere diğer sınıflara göre daha çok katıldıkları görülmüştür. EA5 maddesinde ise 5. ve 8.sınıf öğrencileri lehine çıkarken, bu maddelerde yer alan düşüncelere 5.ve 8.sınıf öğrencileri, diğer sınıf seviyesindeki öğrencilerden daha çok katıldıkları görülmüştür.

Öğrenciler, öğretmenlerinin etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarından olan 'öğretimsel çeşitlilik' bölümü ile ilgili vermiş oldukları cevapların puan değerleri ve yanıtların cinsiyete göre farkının Mann-Whitney U testi ile sınıf seviyelerine göre farkının Kruskal Wallis Testi sonucu Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

Öğrencilerin 'Öğretimsel Çeşitlilik' Boyutuna Verdikleri Cevapların Cinsiyet ve Sınıf Seviyelerine Göre Farkı

Öğretimsel Çeşitlilik	Cinsiyet (X)			Sınıf Seviyesi (X)				p	\bar{X}	ss
	Kız	Erkek	p	5	6	7	8			
EB 1	2.42	2.24	.002	2.49	2.31	2.33	2.18	.004*	2.33	.74
EB 2	2.62	2.46	.002	2.55	2.44	2.56	2.60	.187	2.54	.65
EB 3	2.46	2.36	.122	2.48	2.48	2.35	2.34	.087	2.40	.70
EB 4	2.37	2.34	.390	2.48	2.32	2.33	2.30	.290	2.35	.75
EB 5	2.49	2.44	.290	2.61	2.46	2.34	2.50	.004*	2.46	.68
EB 6	2.61	2.44	.003	2.51	2.58	2.45	2.59	.152	2.52	.68

* $p<0.005$

Tablo 6'da verilen cevaplar, puan karşılıkları bakımından incelenecek olursa, hem kızların ($X=2.62$) hem de erkeklerin ($X=2.46$) en çok katıldıkları düşünce öğretmenlerinin 'gözle temas kurarak, ses tonuyla, mimikleriyle hevesli olduğunu gösterir' görüşü olurken, kızların en az katıldıkları görüş ($X=2.37$) öğretmenlerin 'farklı şekillerde ödüller vermesi', erkeklerin en az katıldıkları görüş ($X=2.24$) öğretmenlerin dersi işlerken 'dikkat çeker' düşüncesi olmuştur. Öğretimsel çeşitlilik bölümünün ortalama puanı en çok olan 'gözle temas kurarak, ses tonuyla, mimikleriyle hevesli olduğunu gösterir' ($\bar{X}=2.54$) maddesi olurken, en az ortalama puanı 'Dikkat çeker' ($\bar{X}=2.33$) maddesi kısmen katılıyorum aralığında yer almıştır. Bu madde dışındaki tüm maddelerin ortalama puan aralıkları katılıyorum aralığında yer almıştır ($X>2.33$).

Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarına ilişkin olarak 'öğretimsel çeşitlilik' bölümüne verilen cevapların cinsiyete göre farkına bakıldığında, EB1, EB2 ve EB6 da istatistiksel olarak anlamlı fark görülmektedir ($<.05$). Puan değerlerine bakıldığında bu farkın 'kızlar' lehine olduğu ve kızların bu maddelerde yer alan görüşlere erkeklerden daha çok katıldıkları görülmüştür.

Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarına ilişkin olarak 'öğretimsel çeşitlilik' bölümüne verilen cevapların sınıf seviyelerine göre farkına bakıldığında, EB1 VE EB5'te istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan Man Whitnet U Testi sonuçlarında her iki madde içinde 5.sınıf öğrenciler lehine olduğu ve 5.sınıf öğrencilerin bu maddelerde belirtilen görüşlere diğer sınıflara göre daha çok katıldıkları görülmüştür.

Öğrenciler, öğretmenlerinin etkili öğretim ve etkili öğretmen il ilgili anahtar davranışlarından olan 'Öğretmenin Göreve Uyumlu Olması' bölümü ile ilgili vermiş oldukları cevapların puan değerleri ve yanıtların cinsiyete göre farkının Mann-Whitney U Testi ile sınıf seviyelerine göre farkının Kruskal Wallis Testi sonucu Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7.

Öğrencilerin 'Öğretmenin Göreve Uyumlu Olması' Boyutuna Verdikleri Cevapların Cinsiyet ve Sınıf Seviyelerine Göre Farkı

Öğretmenin Göreve Uyumlu Olması	Cinsiyet (X)			Sınıf Seviyesi (X)				p	\bar{X}	ss
	Kız	Erkek	p	5	6	7	8			
EC 1	2.57	2.42	.007	2.67	2.46	2.43	2.44	.009	2.49	.66
EC 2	2.44	2.29	.012	2.50	2.26	2.28	2.44	.017	2.36	.73
EC 3	2.64	2.52	.026	2.60	2.60	2.59	2.52	.483	2.58	.63
EC 4	2.45	2.37	.306	2.60	2.24	2.40	2.42	.001*	2.41	.74
EC 5	2.61	2.44	.001	2.54	2.49	2.58	2.45	.643	2.52	.66

* $p<0.005$

Tablo 7'ye bakıldığında tüm sınıflar ve cinsiyetler düzeyinde öğrencilerin en çok katıldıkları madde öğretmenlerinin 'konuyu anlatırken bölünmemesi için kurallar koyar, bu kuralları öğrencilerine de bildirir' ($\bar{X}=2.58$) düşüncesi olurken, en az katıldıkları madde ise öğretmenlerinin 'öğretime ayrılan zamanı iyi planlar, öğretim dışı etkinliklere de kısa zaman ayırır' ($\bar{X}=2.36$) düşüncesi olmuştur. Kızların en çok katıldıkları madde EC5 ($X=2.61$), en az katıldıkları madde ise EC2 ($X=2.44$) olmuştur. Erkeklerin en çok katıldıkları madde EC3 ($X=2.52$), en az katıldıkları madde ise EC2 ($X=2.29$) olmuştur. Sınıflar seviyesinde öğrencilerin en çok katıldıkları maddeler 5.sınıflarda ($X=2.67$) EC1, 6.sınıflarda ($X=2.60$), 7.sınıflarda ($X=2.59$) ve 8.sınıflarda ($X=2.52$) EC3 olmuştur.

Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarına ilişkin olarak 'öğretmenin göreve uyumu' bölümüne verilen cevapların cinsiyete göre farkına bakıldığında EC1, EC2, EC3 ve EC5 maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Puan değerlerine bakıldığında bu farkın 'kızlar' lehine olduğu ve kızların bu maddelerde yer alan görüşlere erkeklerden daha çok katıldıkları görülmüştür.

Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarına ilişkin olarak 'öğretmenin göreve uyumu' bölümüne verilen cevapların sınıf seviyelerine göre farkına bakıldığında, EC1, EC2 ve EC3 maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan Man Whitnet U Testi sonuçlarında, EC1 ve EC4 maddeleri için 5.sınıf öğrencileri lehine, EC2 maddesi için ise 5.sınıf ve 8.sınıf lehine olduğu ve 5.sınıf öğrencilerin diğer sınıf öğrencilerine EC1 ve EC4 maddelerine daha çok katıldıkları, yine 5.sınıf ve 8.sınıf öğrencilerinin, diğer sınıf öğrencilerine göre EC2 maddesine daha çok katıldıkları görülmüştür.

Öğrenciler, öğretmenlerinin etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarından olan 'Öğrenme sürecinde yer alma' bölümü ile ilgili vermiş oldukları cevapların puan değerleri ve yanıtların cinsiyete göre farkının Mann-Whitney U Testi ile sınıf seviyelerine göre farkının Kruskal Wallis Testi sonucu Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8.

Öğrencilerin 'Öğrenme Sürecinde Yer Alma' Boyutuna Verdikleri Cevapların Cinsiyet ve Sınıf Seviyelerine Göre Farkı

Öğrenme Sürecinde Yer Alma	Cinsiyet (X)			Sınıf Seviyesi (X)					\bar{X}	ss
	Kız	Erkek	p	5	6	7	8	p		
ED 1	2.71	2.60	.044	2.69	2.62	2.67	2.63	.563	2.65	.61
ED 2	2.39	2.33	.346	2.42	2.51	2.34	2.17	.002*	2.36	.72
ED 3	2.17	2.20	.937	2.15	2.24	2.19	2.18	.711	2.19	.76
ED 4	2.39	2.38	.879	2.52	2.51	2.26	2.33	.002*	2.40	.71
ED 5	2.63	2.56	.118	2.70	2.62	2.50	2.62	.015	2.60	.64

* $p<.005$

Tablo 8 incelendiğinde kızların ($X=2.71$) ve erkeklerin ($X=2.60$) en çok katıldıkları görüş 'araştırma ve ders kitabında ki problem ve alıştırmaları yaptırır' maddesi olurken en az katıldıkları görüş ise 'ihtiyaç duyulduğunda bireysel ve grup etkinlikleri kullanır' maddesi olmuştur. Sınıf seviyelerinde öğrencilerin en çok katıldıkları görüşler ise, 5.sınıflarda ($X=2.70$) ED5, 6.sınıflarda ($X=2.62$) ile ED1 ve ED5, 7.sınıflarda ($X=2.67$) ED1 ve son olarak 8.sınıflarda ($X=2.63$) ile ED1 maddeleri olmuştur.

Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarına ilişkin olarak 'öğrenme sürecinde yer alma' bölümüne verilen cevapların cinsiyete göre farkına bakıldığında, yalnızca ED1 maddesinde istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p<.05$). Puan değerlerine bakıldığında bu farkın 'kızlar' lehine olduğu ve kızların bu maddelerde yer alan görüşlere erkeklerden daha çok katıldıkları görülmüştür.

Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarına ilişkin olarak 'öğrenme sürecinde yer alma' bölümüne verilen cevapların sınıf seviyelerine göre farkına bakıldığında, ED2 ve ED4 maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan ManWhitnet U Testi sonuçlarında, ED2 maddesi için 6.sınıflar lehine, ED4 maddesi için ise 5.sınıflar ve 6.sınıflar lehine olduğu, 6.sınıflar ED2 maddesine diğer sınıflara göre daha çok katıldıkları, ED4 maddesi için ise hem 5.sınıfların hem de 6. Sınıfların diğer sınıflardan daha çok katıldıkları görülmüştür.

Öğrenciler, öğretmenlerinin etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarından olan 'Öğrenci başarı oranları' bölümü ile ilgili vermiş oldukları cevapların puan değerleri ve yanıtların cinsiyete göre farkının Mann-Whitney U Testi ile sınıf seviyelerine göre farkının Kruskal Wallis Testi sonucu Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9.

Öğrencilerin ‘Öğrenci Başarı Oranları’ Boyutuna Verdikleri Cevapların Cinsiyet ve Sınıf Seviyelerine Göre Farkı

Öğrenci Başarı Oranları	Cinsiyet (X)			Sınıf Seviyesi (X)					\bar{X}	ss
	Kız	Erkek	p	5	6	7	8	p		
EE 1	2.67	2.44	.000	2.66	2.55	2.53	2.46	.359	2.55	.67
EE 2	2.68	2.47	.000	2.67	2.66	2.45	2.54	.002*	2.57	.66
EE 3	2.39	2.28	.071	2.46	2.28	2.34	2.25	.201	2.33	.72
EE 4	2.50	2.41	.074	2.64	2.42	2.39	2.37	.002*	2.45	.71
EE 5	2.72	2.57	.005	2.72	2.56	2.58	2.64	.010	2.64	.62

*p<0.005

Tablo 9 incelendiğinde kızların (X=2.72) ve erkeklerin (X=2.57) en çok katıldıkları görüş öğretmenlerin ‘uygun geri bildirim, tekrar ve test gibi şeyler’ kullandıkları maddesi olmuştur. Kızların (X=2.39) ve erkeklerin (X=2.28) en az katıldıkları görüş, öğretmenlerin ‘konuyu daha küçük parçalara ayırmaları’ maddesi olmuştur. Sınıflar seviyesinde ise 5.sınıflar (X=2.72), 7.sınıflar (X=2.58) ve 8.sınıflar (X=2.64) en çok EE5(uygun geri bildirim, tekrar ve test gibi şeyler) maddesine katılırken, 6.sınıflar (X=2.66) EE2 (verilen ilk cevaptan sonra düzeltme yapar) maddesine katılmışlardır. Tüm sınıf seviyelerinde öğrencilerin en az katıldıkları düşünce ise öğretmenlerin ‘konuyu daha küçük parçalara ayırır’ maddesi olmuştur.

Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarına ilişkin olarak ‘öğrenci başarı oranları’ bölümüne verilen cevapların cinsiyete göre farkına bakıldığında, EE1, EE2 ve EE5 maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p<.05). Puan değerlerine bakıldığında bu farkın ‘kızlar’ lehine olduğu ve kızların bu maddelerde yer alan görüşlere erkeklerden daha çok katıldıkları görülmüştür.

Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili anahtar davranışlarına ilişkin olarak ‘öğrenci başarı oranları’ bölümüne verilen cevapların sınıf seviyelerine göre farkına bakıldığında, EE2, EE4 ve EE5 maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p<.05). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan Man Whitnet U Testi sonuçlarında, EE2 maddesi için 5.sınıflar ile 6.sınıflar lehine olduğu, EE4 maddesi için yalnızca 5.sınıflar lehine olduğu ve EE5 maddesi için ise 5.sınıflar ve 8.sınıflar lehine olduğu görülmüştür. Bu durumda EE2 maddesine 5.sınıflar ile 6.sınıflar daha çok katılmış, EE4 maddesine 5.sınıflar daha çok katılmış ve EE5 maddesine ise 5.sınıflar ve 8.sınıflar daha çok katılmışlardır.

3.2. Etkili Öğretime Yardımcı Olan Bazı Davranışlara İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan ortaokul öğrencileri, öğretmenlerine yönelik olarak, ‘Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlar’ bölümüne vermiş oldukları cevapların frekans ve yüzdeleri Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10.

Etkili Öğretime Yardımcı Olan Bazı Davranışlar İle İlgili Anahtar Davranışlara İlişkin Öğrenci Görüşleri

Ölçek Maddesi	Boyutlar	Maddeler*	Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum	
			f	%	f	%	f	%
A-Öğrencilerin Fikir ve Desteklerinden Faydalanma		ÖA 1	42	6.9	146	23.9	423	69.2
		ÖA 2	52	8.5	200	32.7	359	58.8
		ÖA 3	54	8.8	191	31.3	366	59.9
		ÖA 4	54	8.8	180	29.5	377	61.7
B-Dersin İçeriğini Yapılandırma		ÖB 1	58	9.5	168	27.5	385	63.0
		ÖB 2	52	8.5	191	31.3	368	60.2
		ÖB 3	44	7.2	108	17.7	459	75.1
		ÖB 4	74	12.1	184	30.1	353	57.8
		ÖB 5	62	10.1	165	27.0	384	62.8
C-Soru Sorma		ÖC 1	46	7.5	146	23.9	419	68.6
		ÖC 2	40	6.5	184	30.1	387	63.3
		ÖC 3	80	13.1	276	45.2	255	41.7
		ÖC 4	60	9.8	198	32.4	353	57.8
		ÖC 5	50	8.2	216	35.4	345	56.5
D-Araştırma		ÖD 1	42	6.9	177	29.0	392	64.2
		ÖD 2	44	7.2	134	21.9	433	70.9

Tablo 10. devamı

Ölçek Maddesi	Boyutlar	Maddeler*	Katılmıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılıyorum	
			f	%	f	%	f	%
E-Öğretmen Duygusu ile İlgili Yardımcı Davranışlar		ÖE 1	70	11.5	152	24.9	389	63.7
		ÖE 2	60	9.8	168	27.5	383	62.7
		ÖE 3	92	15.1	136	22.3	383	62.7

*Maddelerin karşılığı olan ölçek kısaltmaları verilerin analizi bölümünde ve Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlar bölümünde yer alan ‘öğrencilerin fikir ve desteklerinden faydalanma’ maddesinde en çok katılmadıkları düşünce % 8.8 (N=54) ile ‘başarı oranını artırmak için, bir problemin mantıklı bir şekilde analiz edilmesinde, bir sonraki adımı atlamak ya da çıkarımlar yapmayı öğretmen için, öğrenci fikirlerinden yararlanır’ görüşü ile ‘öğrenme sürecine katılmak için öğrencilerin fikirlerini alır, fikirleri arasında ilişki kurar’ görüşü olmuştur. Yine bu bölüm için öğrencilerin en çok katıldıkları görüş ise % 69.2 (N=423) ile ‘dersin anlaşılabilirliğini artırmak için, öğrencilerin doğru cevaplarını sınıfça onaylatır ve sınıf içerisinde tekrar ettirir’ düşüncesi olmuştur. Dersin içeriğini yapılandırma bölümüne ilişkin olarak öğrencilerin en çok katılmadıkları görüş % 12.1 (N=74) ile öğretmenlerinin ‘sözel notlara ve ön örgütleyicilere yer verir’ düşüncesi olmuştur. Bu bölümde en çok katıldıkları görüş ise % 75.1 (N=459) ile öğretmenlerinin ‘konu içerisinde önemli noktaları vurgular’ düşüncesi olmuştur. Soru sorma bölümüne ilişkin olarak öğrencilerin en çok katılmadıkları görüş % 13.1 (N=80) ile öğretmenlerinin ‘üst düzey sorular sorar’ düşüncesi olurken, en çok katıldıkları görüş ise % 68.6 (N=419) ile öğretmenlerin ‘konu hakkında sorular sorarak öğrencilerini konuya olan hakimiyetlerini anlamaya çalışır’ düşüncesi olmuştur. Araştırma bölümüne ilişkin olarak öğrencilerin en çok katıldıkları görüş % 70.9 (N=44) ile öğretmenlerinin ‘öğrencilerine sorular sorabilir, öğrencilerin verdiği cevaplarla ilgili yeni sorular sorar’ düşüncesi olmuştur. Öğretmen duygusu ile ilgili yardımcı davranışlar bölümüne ilişkin olarak öğrencilerin en çok katılmadıkları görüş % 15.1 (N=92) ile ‘öğretmen ses tonu, mimikler ve göz temasına başvurur’ düşüncesi olurken, en çok katıldıkları görüş % 63.7 (N=389) ile ‘öğretmenin sunumu içten, canlı, samimi ve cesaretlendiricidir’ düşüncesi olmuştur.

Öğretmenlerin ‘etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışları’ ile ilgili anahtar davranışlarından olan ‘öğrencilerin fikir ve desteklerinden faydalanma’ bölümü ile ilgili öğrencilerin vermiş oldukları cevapların puan değerleri ve yanıtların cinsiyete göre ilişkinin Mann-Whitney U Testi ile sınıf seviyelerine göre farkının Kruskal Wallis Testi sonucu Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11.

Öğrencilerin ‘Öğrencilerin Fikir ve Desteklerinden Faydalanma’ Boyutuna Verdikleri Cevapların Cinsiyet ve Sınıf Seviyelerine Göre Farkı

Öğrencilerin Fikir ve Desteklerinden Faydalanma	Cinsiyet (X)			Sınıf Seviyesi (X)				p	\bar{X}	s
	Kız	Erkek	p	5	6	7	8			
ÖA 1	2.66	2.59	.038	2.73	2.61	2.63	2.53	.133	2.62	.61
ÖA 2	2.53	2.47	.121	2.43	2.51	2.61	2.40	.012	2.50	.65
ÖA 3	2.53	2.49	.536	2.63	2.51	2.50	2.41	.074	2.51	.65
ÖA 4	2.60	2.46	.005	2.63	2.56	2.46	2.49	.066	2.53	.65

Tablo 11’de, öğrencilerin fikir ve desteklerinden faydalanma bölümüne ilişkin olarak puanlara bakıldığında, kızların ($\bar{X}=2.66$) ve erkeklerin ($\bar{X}=2.59$) en çok katıldıkları madde OA1 olurken, kızların en az katıldıkları madde OA2 ($\bar{X}=2.53$) ve OA3 ($\bar{X}=2.53$), erkeklerin en az katıldıkları madde ise OA4 ($\bar{X}=2.46$) olmuştur. Sınıf seviyelerine ilişkin olarak bakıldığında 5.sınıflarda ($\bar{X}=2.73$), 6.sınıflarda ($\bar{X}=2.61$), 7.sınıflarda ($\bar{X}=2.63$) ve 8.sınıflarda ($\bar{X}=2.53$) en çok katıldıkları madde OA1 olmuştur.

Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarda yer alan ‘öğrencilerin fikir ve desteklerinden faydalanma’ bölümüne verilen cevapların cinsiyete göre farkına bakıldığında, OA1 ve OA4 maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Puan değerlerine bakıldığında bu farkın ‘kızlar’ lehine olduğu ve kızların bu maddelerde yer alan görüşlere erkeklerden daha çok katıldıkları görülmüştür.

Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarda yer alan ‘öğrencilerin fikir ve desteklerinden faydalanma’ bölümüne verilen cevapların sınıf seviyelerine göre farkına bakıldığında, OA2 maddesinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan Man Whitney U Testi sonuçlarında, farkın 7.sınıflar lehine olduğu, 7.sınıfların diğer sınıf seviyesinde ki öğrencilere göre OA2 maddesine daha çok katıldıkları görülmüştür.

Öğretmenlerin etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarında yer alan 'dersin içeriğini yapılandırma' bölümü ile ilgili öğrencilerin vermiş oldukları cevapların puan değerleri ve yanıtların cinsiyete göre ilişkinin Mann-Whitney U Testi ile sınıf seviyelerine göre farkının Kruskal Wallis Testi sonucu Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12.

Öğrencilerin 'Dersin İçeriğini Yapılandırma' Boyutuna Verdikleri Cevapların Cinsiyet ve Sınıf Seviyelerine Göre Farkı

Dersin İçeriğini Yapılandırma	Cinsiyet (X)			Sınıf Seviyesi (X)					\bar{X}	ss
	Kız	Erkek	p	5	6	7	8	p		
ÖB 1	2.61	2.46	.005	2.63	2.48	2.49	2.57	.106	2.53	.66
ÖB 2	2.57	2.46	.058	2.46	2.51	2.48	2.64	.023	2.52	.65
ÖB 3	2.82	2.55	.000	2.81	2.58	2.66	2.69	.041	2.68	.60
ÖB 4	2.53	2.39	.016	2.48	2.52	2.41	2.43	.474	2.45	.70
ÖB 5	2.61	2.45	.008	2.57	2.56	2.48	2.52	.696	2.53	.67

Tablo 12'de, dersin içeriğini yapılandırma bölümüne ilişkin olarak puanlara bakıldığında hem kızların ($X=2.82$) hem de erkeklerin ($X=2.55$) en çok katıldıkları görüş, öğretmenlerin 'konu içerisinde önemli noktaları vurgular' düşüncesi, kızların ($X=2.53$) ve erkeklerin ($X=2.39$) en az katıldıkları görüş ise öğretmenlerin 'sözel notlara ve ön örgütleyicilere yer verir' düşüncesi olmuştur. Sınıf seviyesine ilişkin olarak bakıldığında 5.sınıflarda ($X=2.81$), 6.sınıflarda ($X=2.58$), 7.sınıflarda ($X=2.66$) ve 8.sınıflarda ($X=2.69$) öğrencilerin en çok katıldıkları görüş 'konu içerisinde önemli noktaları vurgular' düşüncesi olmuştur.

Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarda yer alan 'dersin içeriğini yapılandırma' bölümüne verilen cevapların cinsiyete göre farkına bakıldığında, OB1, OB3, OB4 ve OB5 maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Puan değerlerine bakıldığında bu farkın 'kızlar' lehine olduğu ve kızların bu maddelerde yer alan görüşlere erkeklerden daha çok katıldıkları görülmüştür.

Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarda yer alan 'dersin içeriğini yapılandırma' bölümüne verilen cevapların sınıf seviyelerine göre farkına bakıldığında OB2 ve OB3 maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan Man Whitnet U Testi sonuçlarında, farkın OB2 maddesi için 8.sınıflar lehine ve OB3 için 5.sınıflar lehine olduğu görülmüştür. Bu durumda da OB2 (konu sonrası içeriği yapılandırma) maddesinde yer alan görüşe 8.sınıf öğrencileri diğer öğrencilerden daha çok katılırken, OB3 (konu içerisinde önemli noktaları vurgular) maddesinde yer alan görüşe 5.sınıf öğrencileri diğer sınıf seviyesinde ki öğrencilere göre daha çok katılmaktadırlar.

Öğretmenlerinin etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarında yer alan 'soru sorma' bölümü ile ilgili öğrencilerin vermiş oldukları cevapların puan değerleri ve yanıtların cinsiyete göre farkının Mann-Whitney U Testi ile sınıf seviyelerine göre farkının Kruskal Wallis Testi sonucu Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13.

Öğrencilerin 'Soru Sorma' Boyutuna Verdikleri Cevapların Cinsiyet ve Sınıf Seviyelerine Göre Farkı

Soru Sorma	Cinsiyet (X)			Sınıf Seviyesi (X)					\bar{X}	ss
	Kız	Erkek	p	5	6	7	8	p		
ÖC 1	2.72	2.51	.000	2.67	2.66	2.58	2.54	.232	2.61	.62
ÖC 2	2.60	2.53	.223	2.63	2.60	2.56	2.48	.056	2.57	.61
ÖC 3	2.33	2.24	.143	2.22	2.31	2.25	2.37	.243	2.29	.68
ÖC 4	2.58	2.38	.000	2.49	2.48	2.47	2.48	.971	2.48	.67
ÖC 5	2.50	2.46	.335	2.43	2.46	2.51	2.51	.812	2.48	.64

Tablo 13 incelendiğinde kızların en çok katıldıkları görüş 'konu hakkında sorular sorarak öğrencilerini konuya olan hâkimiyetini anlamaya çalışır' ($X=2.72$) olurken, erkeklerin en çok katıldıkları görüş 'dolaylı sorular sorar' ($X=2.53$) düşüncesi olmuştur. Sınıflar seviyesinde bakıldığında ise, 5.sınıflarda ($X=2.67$), 6.sınıflarda ($X=2.66$), 7.sınıflarda ($X=2.58$) ve 8.sınıflarda ($X=2.54$) ile 'konu hakkında sorular sorarak öğrencilerini konuya olan hâkimiyetini anlamaya çalışır' maddesine en çok katılmışlardır.

Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarda yer alan 'soru sorma' bölümüne verilen cevapların cinsiyete göre farkına bakıldığında, OC1 ve OC4 maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Puan değerlerine bakıldığında bu farkın 'kızlar' lehine olduğu ve kızların bu maddelerde yer alan görüşlere erkeklerden daha çok katıldıkları görülmüştür. Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarda yer alan 'soru sorma' bölümüne verilen cevapların sınıf seviyelerine göre farkına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Öğretmenlerin etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarında yer alan 'araştırma' bölümü ile ilgili öğrencilerin vermiş oldukları cevapların puan değerleri, öğrencilerin vermiş oldukları yanıtların cinsiyete göre farkının Mann-Whitney U testi ile sınıf seviyelerine göre farkının Kruskal Wallis Testi sonucu Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14.

Öğrencilerin 'Araştırma' Boyutuna Verdikleri Cevapların Cinsiyet ve Sınıf Seviyelerine Göre Farkı

Araştırma	Cinsiyet (X)			Sınıf Seviyesi (X)					\bar{X}	ss
	Kız	Erkek	p	5	6	7	8	p		
ÖD 1	2.60	2.55	.712	2.52	2.63	2.60	1.57	.431	2.57	.62
ÖD 2	2.71	2.57	.003	2.67	2.62	2.60	2.64	.550	2.64	.61

Tablo 14 incelendiğinde kızların ($X=2.71$) ve erkeklerin ($X=2.57$) en çok katıldıkları görüş öğretmenlerinin 'öğrencilerine sorular sorabilir ve öğrencilerin verdiği cevaplarla ilgili yeni sorular sorabilir' düşüncesi olmuştur. Sınıflar seviyesinde de yine aynı madde (OD2) öğrencilerin en çok katıldıkları madde olmuştur.

Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarda yer alan 'araştırma' bölümüne verilen cevapların cinsiyete göre farkına bakıldığında, OD2 maddesinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Puan değerlerine bakıldığında bu farkın 'kızlar' lehine olduğu ve kızların bu maddelerde yer alan görüşlere erkeklerden daha çok katıldıkları görülmüştür. Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarda yer alan 'araştırma' bölümüne verilen cevapların sınıf seviyelerine göre farkına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>.05$).

Öğrenciler, öğretmenlerinin 'etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışları' ile ilgili anahtar davranışlarından olan 'öğretmen duygusu ile ilgili yardımcı davranışlar' bölümüne vermiş oldukları cevapların puan değerleri ve yanıtların cinsiyete göre farkının Mann-Whitney U Testi ile sınıf seviyelerine göre farkının Kruskal Wallis Testi sonucu Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15.

Öğrencilerin 'Öğretmen Duygusu İle İlgili Yardımcı Davranışlar' Boyutuna Verdikleri Cevapların Cinsiyet ve Sınıf Seviyelerine Göre Farkı

Öğretmen Duygusu İle İlgili Yardımcı Davranışlar	Cinsiyet (X)			Sınıf Seviyesi (X)					\bar{X}	ss
	Kız	Erkek	p	5	6	7	8	p		
ÖE 1	2.57	2.47	.037	2.55	2.48	2.55	1.50	.746	2.52	.692
ÖE 2	2.57	2.49	.121	2.69	2.45	2.48	2.53	.027	2.53	.668
ÖE 3	2.53	2.42	.069	2.54	2.37	2.43	2.60	.053	2.48	.742

Tablo 15 incelendiğinde öğretmen duygusu ile ilgili yardımcı davranışlara ilişkin olarak kızların ($X=2.57$) en çok katıldıkları maddeler OE1 ve OE2 olurken, erkeklerin ($X=2.49$) en çok katıldıkları madde OE2 olmuştur. Sınıflar seviyesinde ise öğrenciler 5.sınıflarda OE2 ($X=2.69$), 6.sınıflarda ($X=2.48$) ve 7.sınıflarda ($X=2.55$) OE1, ve 8.sınıflarda ise OE3 ($X=2.60$) maddesine en çok katılmışlardır.

Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarda yer alan 'araştırma' bölümüne verilen cevapların cinsiyete göre farkına bakıldığında, OE1 maddesinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Puan değerlerine bakıldığında bu farkın 'kızlar' lehine olduğu ve kızların bu maddelerde yer alan görüşlere erkeklerden daha çok katıldıkları görülmüştür. Etkili öğretime yardımcı olan bazı davranışlarda yer alan 'araştırma' bölümüne verilen cevapların sınıf seviyelerine göre farkına bakıldığında OE2 maddesinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<.05$). Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan Man Whitney U Testi sonuçlarında, fark 5.sınıflar lehine olurken, OE2 (öğretmenin dersteki sunum enerjisi, duyarlılığı, ilgisi üst düzeydedir) maddesinde yer alan görüşe 5.sınıf öğrencileri diğer sınıf seviyesinde ki öğrencilere göre daha çok katılmaktadırlar.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Ortaokul öğrencilerin 'etkili öğretim ve etkili öğretmen davranışlarına ilişkin görüşlerinin' incelendiği bu araştırma sonucunda, öğretmenlerin etkili öğretim ve etkili öğretmen davranışlarına uygun bir eğitim-öğretim ortamı hazırladıkları görülmektedir. Eğitim öğretim sürecinde öğretmenlerin, ders öncesinde konu hakkında öğrencileri bilgilendirdikleri, ders esnasında öğrencilerin kapasitelerinin farkında olup, gerekli dönüt ve düzeltmeler yaptıkları anlaşılmaktadır. Ancak öğretmenlerin ders sonlarında ise konuyu özetlemelerinin istenilen seviyede olmadığı, kısmen katılıyorum düzeyinde kaldığı görülmüştür. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre öğretmenlerinin daha fazla anlaşılır olduklarını düşünmektedirler. Öğretmenin anlaşılabilir olması ve

talimatlarının açık olması, öğrencilerin öğretilen konuyu anlamalarını ve yeni içeriği daha önce edindikleri bilgilerle birleştirebilmelerini sağlar (Creemers, 1994; Muijs ve Reynolds, 2010; Scheerens, 1992).

Etkili öğretmen davranışlarının incelendiği bu çalışma, öğretmenlerin dersin giriş kısmında öğrencilerin dikkatlerini derse çekecek yöntemleri istedik seviyede kullanmadıkları ancak derste sunumu etkili hale getirmek için çeşitli öğretim materyallerini kullandıklarını göstermiştir. Dersin daha açık ve anlaşılabilir olması için değişik tarzda sorular sormakta, jest ve mimikleri ile derse karşı heyecanının üst seviyede olduğunu göstermektedirler. Öğretmenler ders esnasında öğrencilerin fikirlerine değer vermekte ve farklı şekillerde öğrencilerini ödüllendirmektedirler. Öğretmenin ders işleme esnasında görsel ve işitsel olarak zengin unsurlarla öğretimsel çeşitliliği artırması, öğrencilerin motivasyonunu, performansını pozitif yönde etkileyecektir (Borich, 2017). Öğretmenler, derslerini verimli bir şekilde düzenlemek ve ders geçişleri sırasında, sınıf yönetimi ve düzeni sağlamada zaman kaybını sınırlama konusunda önemli görevlere sahiptir (Hurk, Houtveen ve Grift, 2016). Bu görevleri yerine getirip getirmediğini de araştırdığımız bu çalışmada öğrenciler, öğretmenlerinin dersi gerekli plan ve programlar dâhilinde yürüttükleri görülmektedir. Burada öğretmenler derse ilişkin kuralları, öğrencileri ile açıkça konuştukları ve öğretmenler tarafından, konu anlatılırken dersin akışını bozacak davranışlardan kaçınılması gerektiği anlaşılır bir şekilde izah edildiği görülmektedir. Ayrıca kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha fazla, öğretmenlerinin göreve uyumlu olduklarını, yine 5. sınıf öğrencileri de diğer sınıf öğrencilerine göre öğretmenlerinin göreve uyumlarının daha iyi olduğunu düşünmektedirler.

Günümüz eğitim dünyasında artık, öğretmenin değil öğrencinin merkez alınması, eğitim sürecinde öğrencinin aktif olmasının gerekliliği kabul edilmekte ve öğrencinin aktif olarak sürece dâhil edilmesi içinde, öğretmenin sadece ders vermekten ziyade daha fazlasını yapması gerektiği düşünülmektedir (Alpar, Batdal ve Avcı, 2007; Stuart, Hoge ve Tondora, 2004). Etkili öğretimin araştırıldığı bu çalışmada öğrenciler, öğretmenlerinin kendilerini eğitim sürecine dâhil ettikleri görülmüştür. Ancak özellikle bireysel ve grup etkinliklerinin öğretmenler tarafından kısmen kullanıldığı tespit edilmiştir. Neredeyse çalışmanın bütün bölümlerinde öğretmenlerin etkililiğine ilişkin olarak kız öğrencileri, erkek öğrencilere göre daha fazla katılım göstermesine karşın yalnızca öğretmenlerin yapmış oldukları etkinliklerde kız öğrenciler erkek öğrencilere göre öğretmenlerini daha az yeter bulmaktadırlar. Sınıf seviyesinde ise özellikle 8.sınıf öğrencileri öğretmenlerin geri bildirimlerinin çoğunlukla ders notları ile olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durumda da ders esnasında istenilen seviyede geri bildirim alamadıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin başarılı olması bekleniyorsa eğer, onların zamanın büyük çoğunluğunu ders konularını anlamak ve yanlışlarını telafi etmesi için kullanmaları gerekmektedir (Brophy, 2002; Rosenshine, 1986). Çalışmada öğretmenlerin konuyu kısmen küçük parçalara ayırdıkları görülmesine karşın, öğrenciler için ön bilgilerini harekete geçirecek içerik oluşturdukları, verilen yanlış cevapların anında öğretmenler tarafından dönütler verilerek düzelttikleri anlaşılmaktadır. Öğrenciler, öğretmenlerin yeni konuya geçmeden uygun etkinlikler hazırladıklarını ve konu tekrarları ile dersi pekiştirdiklerini ifade etmişlerdir. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre, öğretmenlerinin verilen yanlış cevapları daha fazla düzelttiklerini, uygun geri bildirimlerle dönüt sağladıklarını düşünmektedirler. Sınıf seviyesinde ise beşinci sınıf öğrencileri diğer sınıf öğrencilerine göre, gerek öğretmen dönütlerinin, gerekse yeni konuya geçişi kolaylaştıracak olan etkinlik sayılarının daha fazla olduğunu belirtmişlerdir.

Etkili öğretime yardımcı olan davranışlardan bir tanesi de öğrencilerin fikir ve desteklerinden faydalanmaktır (Borich, 2017). Öğretmenlerin bu davranışı sergileyip sergilemediklerine ilişkin olarak bu çalışmada öğrenciler, öğretmenlerinin genel olarak eğitim öğretim sürecinde kendi fikirlerini de dikkate aldıklarını ifade etmektedirler. Özellikle öğrencilerin doğru cevapları öğretmenler tarafından tüm sınıfa onaylatılmakta ve sınıfta daha iyi anlaşılabilmesi için tekrar edilmektedir. Öğretmenler gerek öğretimsel çeşitliliği sağlamak için, gerek başarı oranını artırmak için gerekse çocukları öğrenme sürecine katabilmek için öğrencilerin fikirlerini önemsedikleri ve değer verdikleri görülmektedir. Hem sınıflar hem de cinsiyet düzeyinde hemen hemen benzer düşünceler ifade edilirken, erkek öğrenciler kız öğrencilere göre öğretmenlerinin daha az öğrenci fikirlerini aldıklarını düşünmektedirler.

Öğrencilere göre, öğretmenler etkili öğretim için ders içeriklerini yapılandırmakta ve konuları daha anlaşılır sunmaktadırlar. Öğrenmeler, eğitim-öğretimin sağlıklı gerçekleşebilmesi için konuları ders öncesinde ve sonrasında öğrenci düzeylerine göre planlayarak, konular arasındaki benzerlik ve farklılıkları vurgulamaktadırlar. Tüm öğrenciler öğretmenlerinin konu öncesi ders içeriklerini yapılandırdıklarını, konu içerisinde ki önemli noktaları vurguladıklarını, ön örgütleyicilere yer verdiklerini ve konulardaki benzerlik ve farklılıkları vurguladıklarını belirtmelerine karşın kız öğrenciler, erkek öğrencilere nazaran daha büyük oranda öğretmenlerinin bu davranışları yerine getirdiklerini ifade etmişlerdir. Sınıflar düzeyinde ise yalnızca sekizinci sınıf öğrencileri, diğer sınıf seviyesinde ki öğrencilere göre öğretmenlerinin, konu öncesi dersi yapılandırdıklarına yönelik olarak daha fazla görüş belirtmişlerdir.

Öğretme faaliyeti noktasında yapılan çalışmalar genellikle soruların rolünü ve etkinliğini vurgulamakla birlikte, soru uygulamasının stratejilerine ve sonuçlarına odaklanmıştır. Ancak soru-cevap sürecini anlama konusunda çok az durmakta ve soru-cevap mantığına yönelik daha fazla zaman harcanması gerekmektedir (Berci ve Griffith, 2005). Bu gerekliliğin eğitim öğretim sürecine ne kadar dâhil edildiğine yönelik yapılan çalışmanın ‘soru sorma’ bölümünde öğrenciler genel olarak öğretmenlerinin önem verdiklerini düşünmelerine karşın, yalnızca öğretmenlerin üst düzey sorular noktasında istenilen düzeyde olmadıklarını ifade etmişlerdir. Yine bu bölümde de etkili öğretim için ders esnasında kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre öğretmenlerin daha fazla soru sorduklarını ifade etmişlerine karşın, sınıflar düzeyin belirgin bir fark ortaya çıkmamıştır.

Öğrenciler kalıcı öğrenmenin ve etkili eğitimin gerçekleşebilmesi için öğretmenlerin, kendilerini araştırmaya yönettiklerini belirtmişlerdir. Eğitim, bir kültürün temel bilgisini aktarmanın yanı sıra, öğrencilerin bağımsız olarak bilgi edinmelerini, değerlendirmelerini ve üretmelerini sağlayan becerileri de geliştirmelidir (Romano, 1992). Öğrencilere bu becerileri kazandıracak olan üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeleri için öğretmenleri tarafından desteklendikleri görülmüştür. Ayrıca öğrencilere sorgulama yetenekleri kazandırılabilen adına öğretmenler tarafından sorular sorulmakta ve öğrencilerin vermiş oldukları cevapların etkisi ile yenden sorular sorularak konu derinlemesine irdelenmektedir. Öğretmenlerin öğrencilerini araştırmaya sevk etmesine yönelik olarak sınıflar seviyesine öğrenciler hemen hemen yakın düşüncelerde olmasına karşın, kız öğrenciler erkek öğrencilere göre öğretmenlerin daha fazla yönlendirici sorular sorduklarını ifade etmişlerdir.

Öğrenciler öğretmenlerinin ders sunumlarını içtenlikle ve heyecanla yaptıklarını ifade etmektedirler. Yine çalışmada etkili bir öğretmen davranışı olarak, derste öğretmenlerin enerjik, duyarlı ve oldukça ilgili olduklarını, her hareketleri ile derse karşı öğrencileri motive ettikleri görülmüştür. Tüm öğrenciler öğretmenlerini oldukça hareketli ve istekli bulurken, kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha fazla öğretmenleri samimi olarak ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak öğrenciler, öğretmenlerinin etkili öğretim ve öğretmen ile ilgili anahtar ve yardımcı davranışlarına yönelik her dersin sonunda konuyu özetlediklerine, konuya başlarken dikkat çektiklerine, konuyu daha küçük parçalara ayırarak sunduklarına, üst düzey sorular sorduklarına kısmen katılmaktadırlar. Bunun dışında ki etkili öğretmen davranışları ise öğretmenler tarafından uygulanmakta ve yerine getirilmektedir.

4.1. Öneriler

Bu çalışmada ile yalnızca ortaokul öğrencilerinin ‘Etkili öğretim ve etkili öğretmen davranışlarına yönelik görüşleri’ alınmıştır. Etkili öğretim ve etkili öğretmen ile ilgili davranışların öğretmenler tarafından uygulanmasına karşın bu davranışın öğrencilerin akademik başarısını ne oranda etkilediği veya öğrencilerin başarı durumları ile etkili öğretmenliğe ilişkin öğrenci görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığı bu çalışma ile ortaya çıkarılamamıştır. Bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda;

- Etkili öğretmen davranışlarının öğrencilerin akademik başarısına etkisine,
- Öğrencilerin etkili öğretmen davranışlarına ilişkin görüşleri ile ders başarıları arasındaki ilişki durumuna,
- Etkili öğretmen davranışlarına ilişkin olarak farklı eğitim kademelerinde ki öğrencilerin görüşlerine,
- Eğitim yöneticileri ile öğretmenlerin ‘etkili öğretmen davranışlarına ilişkin görüşleri’ arasında ki ilişkilere bakılabilir.

KAYNAKÇA

- Alpar, D., Batdal, G. ve Avcı, Y. (2007). Öğrenci merkezli eğitimde eğitim teknolojileri uygulamaları. *HAYEF: Journal of Education*, 4(1), 19-31.
- An, N. (2004). Öğretmenlerin geliştirilmesi ve etkili öğretmen davranışları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(16), 103-119.
- Bailey, M. K. and Nunan, D. (Eds.). (1996). *Voices from the language classroom*. New York: Cambridge University Press.
- Barwani, T.A.A., Al-Ani, W.T. and Amzat, I.H. (2012). An effective teaching model for public school teachers in the sultanate of oman. *Education, Business and Society: Contemporary Middle Eastern Issues*, 5(1), 23-46. doi:http://dx.doi.org/10.1108/17537981211225844
- Bérci, M.E. and Griffith, B. (2005). "What does it mean to question?". *Interchange*. 36(4), 405-430.
- Borich, G. D. (2017). *Etkili öğretim yöntemleri:Araştırma temelli uygulama(B. Acat, Çev. Ed.)*. Ankara:Nobel.
- Brophy, J. (2002). *Teaching: Educational practices series-1*. UNESCO. The International Bureau of Education.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri (18. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Claydon, L. S. (2015). Rigour in quantitative research. *Nursing Standard*, 29(47), 43. doi:http://dx.doi.org/10.7748/ns.29.47.43.e8820
- Creemers, B. P. (1994). *The effective classroom*. New York:Cassell.
- Downer, J. T., Stuhlman, M., Schweig, J., Martínez, F. J., and Ruzek, E. (2015). Measuring Effective Teacher-student interactions from a student perspective: A multi-level analysis. *The Journal of Early Adolescence*, 35(5-6), 722-758.
- Eckhardt, K. W. and Ermann, M. D. (1977). *Social research methods: Perspective, theory, and analysis*. New York: Random House.
- Güven, S. (2006). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin kazandırdığı yeterlilikler yönünden değerlendirilmesi (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 4(2), 165-179.
- Hamre, B. K. and Pianta, R. C. (2007). *Learning opportunities in preschool and early elementary classrooms. School readiness and the transition to school*. USA: Paul H. Brookes.
- Harrelll, P.E. and Jackson, J.K. (2004). Redefining teacher quality: myth of No Child-Left Behind. *Teacher Education and Practice*. 17(2), 131-45.
- Heale, R., ve Twycross, A. (2015). Validity and reliability in quantitative studies. *Evidence - Based Nursing*, 18(3), 66-67. doi:http://dx.doi.org/10.1136/eb-2015-102129
- Hurk, H.T.G.V., Houtveen, A. A. M. and Grift, W. J. C. M. V. (2016). Fostering effective teaching behavior through the use of data-feedback. *Teaching and Teacher Education*, 60, 444-451. doi.org/10.1016/j.tate.2016.07.003.
- Johnson, J.A. (2016). Enhancing Taekwondo Pedagogy through Multiple Intelligence Theor. *Journal of Martial Arts Anthropology*, 16(3), 57-64.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi (27.Baskı)*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Kerlinger, F. N., and Lee, H. B. (1999). *Foundations of behavioral research*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Kılıç, D., Sökmen, Y. ve Yasul, A. F. (2016). *Etkili Öğretmen Ölçeği:Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması*. 15.Uluslar Arası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Kolb, D. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs. New Jersey, USA: Prentice Hall.
- Muijs, D. and Reynolds, D. (2017). *Effective Teaching: Evidence and Practice*. London:Sage.
- Özçelik, D.A. (1981). *Okullarda ölçme ve değerlendirme*. Ankara: ÖSYM-Eğitim Yayınları.
- Pianta, R. C. and Allen, J. (2008). *Building capacity for positive youth development in secondary school classrooms: Changing teachers' interactions with students*. In Shinn, M., Yoshikawa, H. (Çev.), *Toward positive youth development: Transforming schools and community programs*. New York, USA: Oxford University Press.
- Pillsbury, P. (2005). Only the best: hiring outstanding teachers. *Leadership*, 35(2), 36-45.
- Romano, G. (1992), Comment favoriser le développement des habiletés de pensée chez nos élèves. *Pedagogie Collegiale*, 6(1), 17-21.
- Rosenshine, B. V. (1986). Synthesis of research on explicit teaching. *Educational Leadership*, 43(7), 60-69.
- Scheerens, J. (1992). *Effective schooling: Research, theory and practice*. London: Caseell
- Sim, J. and Wright, C. (2000). *Research in health care: Concepts, designs and methods*. Andover: Cengage Learning.
- Spyridakis, J. H. (1992). Conducting research in technical communication: The application of true experimental designs. *Technical communication*, 607-624.

- Stuart, G., Hoge, M. and Tondora, J. (2004). Theory and evidence-based teaching strategies: Implications for behavioral health. In Concept paper for the May 2004 Annapolis Coalition Conference on Behavioral Health Workforce Competencies.
- Şahin, A. (2011). Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 239-259.
- Sternberg, R. J. and Grigorenko, E. L. (2002). *The theory of successful intelligence as a basis for instruction and assessment in higher education*. In D. F. Halpern and M. D. Hake, *Applying the science of learning to university teaching and beyond*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Tatar, E. ve Tatar, E. (2007). Öğrenme Stilllerine Dayalı Öğretim. *Journal of Qafqaz University* 20, 126-130.
- Thomas, R. M. (1998). *Conducting educational research: A comparative view*. Greenwood Publishing Group.
- Torrey, W. C. and Gorman, P. G. (2005). *Closing the gap between what services are and what they could be*. In R. E. Drake, M. R. Merrens, and D. W. Lynde, *Evidence-based mental health practice: A textbook*. USA: W. W. Norton & Company.
- Yıldırım, A ve Öztürk, E. (2002). Sınıf öğretmenlerinin günlük planlarla ilgili algıları: Öncelikler, sorunlar, öneriler. *İlköğretim-Online E-Dergi*, 1(1), 17-27.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

The most important key to a successful education is the teacher. In the quality indicator in education, the effectiveness of the teacher plays a decisive role. In today's world where the traditional education approach is getting lost, the role of both the student and the teacher in the education process is changing. The most important task of the teacher together with the changing roles is to create the necessary behaviors to provide an effective learning environment. In our world, where the understanding of education is transformed into a more complex structure in the world, an effective learning environment and effective teacher behaviors that will provide this environment have become an important research area of educational scientists.

The scientific definitions expressed in relation to the influential teacher, although shaped and changed according to the philosophical currents influenced by the scientist, are essentially effective in the effect of education, and all these opinions mentioned in relation to effective teacher behaviors will find as much meaning as the student has seen, accepted, learned and practiced in his life. From this point of view, what is important is to what extent effective teacher behaviors are felt and accepted by students. The best study to determine this will be to get students' opinions on effective learning and effective teacher behavior. This study is important in terms of evaluating effective teacher behaviors and effective learning through the eyes of students.

The main aim of this study, which is designed by using quantitative research method, is to investigate the views of secondary school students on effective learning and effective teacher behaviors. In the research, a cross-sectional research type was used as a quantitative research design. With the scanning pattern, students' opinions about effective learning and effective teacher behaviors were analyzed and evaluated. In order to get the students' opinions, a triple likert type scale named 'Effective Learning and Effective Teacher Behaviors' was used. With this study, basically two questions will be answered;

1. What are the views of students on effective teaching and effective teacher behavior?
2. What is the relationship of students' views on effective teaching and effective teacher behavior with respect to gender and grade levels?

2. Method

In the study, the sub-pattern of the quantitative research method was used. The aim of selecting this pattern is to take the students' opinions about effective learning and effective teacher behaviors, in part with the big sample group (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, and Demirel, 2014). After taking the opinions of the students with this pattern, the relations between the variables will be described in accordance with the cross-sectional research model of the screening pattern.

The scale is composed of two parts. In the first part, the demographic information of the students and the second part is the key behaviors related to 'Effective Teaching and Effective Teacher. In the second part, 'effective teaching and effective teacher key behaviors which consisted of 5 parts some behaviors that help effective teaching. The students were asked to answer the questions with a triple likert type rating scale (I agree, partially agree and disagree). In this study, secondary school students' opinions about effective teaching and effective teacher behaviors were obtained from 611 students attending 5th, 6th, 7th and 8th grades in Tokat central secondary schools by using simple random sampling method.

'Effective Teacher Scale' developed by Kılıç, Sökmen and Yasul (2016) were used to collect data in this study, which examines the views of secondary school students in relation to 'effective learning and effective teacher behaviors. The scale was distributed on a voluntary basis for secondary school students by a non-random sampling method in Tokat. The data obtained from 611 samples were uploaded to SPSS program and made ready for analysis.

In this study, which is a model of the qualitative research method, the secondary school students' views on effective learning and effective teacher behaviors were analyzed with the aim of describing and interpreting the data. The data obtained before the analysis was uploaded to the SPSS program as demographic information and answers. Students' opinions about effective teaching and effective teacher behaviors were interpreted. Kolmogorov-Smirnov test was used to determine whether the items of the questionnaire showed normal distribution or not. But the data did not show normal distribution ($p < .05$). For this reason, the Mann-Whitney U Test was checked if the data differed for each item of the scale according to gender. Whether the students show significant differences according to their class levels was examined with the Kruskal Wallis Test. In order to

determine in which groups the difference occurred, Mann-Whitney U Test was performed between all groups and the difference was determined.

3. Findings, Discussion and Results

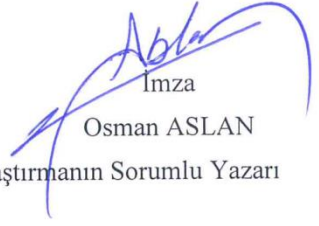
As a result of this study, which examines the effective teaching and effective teacher behaviors-of secondary school students, it was seen that teachers prepare a suitable teaching environment for effective teaching and effective teacher behaviors. In the process of teaching, it was understood that the teachers inform the students about the subject before the lesson and they are aware of the capacities of the students and make the necessary feedback and corrections. However, it was observed that teachers were not at the desired level at the end of the lesson and they remained at the level of partially agree. Female students think that teachers are more understandable than male students. The teacher's comprehensibility and clarity of instructions enables students understand the subject being taught and combine the new content with the previously acquired knowledge (Creemers, 1994, Muijs and Reynolds, 2010; Scheerens, 1992).

As a result, students;

They partially agree that their teachers summarize the topic at the end of each lesson, draw attention when starting the topic, present the topic in smaller pieces, and ask high-level questions. Other than that, effective teacher behaviors are applied by teachers.

ETİK BEYANNAME

Yapılan bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel ve etik kurallara tüm araştırmacılar tarafından uyulmuş, farklı eserlerden yararlanılması durumunda atıfta bulunulmuş, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamış, araştırmanın tamamı veya bir kısmı farklı bir akademik yayın platformunda yayınlılmak üzere gönderilmemiştir. Tüm bu durumlardan araştırmada ismi bulunan yazarların bilgisi olduğunu ve gerekli kurallara uyulduğunu beyan ederim. 02/03/2020

İmza
Osman ASLAN
Araştırmanın Sorumlu Yazarı